

Latvijas Komunistiskās (boļševiku) partijas
(LK(b)P) Cēsu apriņķa komiteja

Vēsturiskā izziņa

PA-115. fonds

1940. g.-1941. g.; 1944.g.-1949. g.

No 1920.g. līdz 1940. g. pirmajai pusei Cēsu apriņķī LKP Vidienas apgabala organizācija ¹⁾ turpināja nelegāli darboties.

1940. g. jūnijā LKP legalizējās.

1940. g. 15. augusta LKP(CK) no lēmuma likvidēt LKP apgabalu un rajonu organizācijas un to vietā izveidot 19 (pēc teritoriālā iedalījuma) apriņķu un 4 pilsētu LKP organizācijas.

1940. g. 23. septembrī nodibināja LKP Cēsu apriņķa komiteju (AK). ²⁾ 7 cilvēku sastāvā vadīja LKP Cēsu apriņķa organizāciju.

1940. g. 8. oktobrī LKP kļuva par Vissavienības Komunistiskās (boļševiku) partijas (VK(b)P) sastāvdaļu un ieguva nosaukumu LK(b)P. Saskaņā ar VK(b)P statūtiem partijas šūniņas tika pārdēvētas par partijas pirmorganizācijām.

LK(b)P Cēsu apriņķa organizācijas pirmā atskaites vēlēšanu kopsapulce notika 1940. g. 9. decembrī. ³⁾

LK(b)P Cēsu AK struktūra bija šāda: ⁴⁾

- pirmais un otrais sekretārs
- sekretāra palīgs
- propogandas un agitācijas nodaļa
- kadru nodaļa
- organizatoriskā darba un instruktoru nodaļa
(tās sastāvā-statistikas un vienotas partijas biedra kartes sektors)

No 1940. g. līdz 1941. g. pirmajai pusei LK(b)P Cēsu apriņķa organizācijas sastāvā ietilpa 3 partijas pirmorganizācijas. ⁵⁾

1) Latvijas Valsts arhīvā LKP Vidienas apgabala komitejas dokumentu fonda nav.

2) PA-101. f., 2. apr., 78. l., 1. lp.

3) Turpat, 528. l., 73. lp.

4) LVA, PA-101. f., 2. apr., 361. l., 28. lp.

5) Turpat, 524. l., 96. lp. un 526. l., 159. lp.

Sākoties vācu okupācijai 1941. gada jūnijā, aprinķa komiteja darbību pārtrauca.

No 1943. g. oktobra līdz 1944. g. augustam Cēsu aprinķa kā arī Vārkas, Valmieras, Madonas u.c. aprinķu teritorijā nelegāli darbojās LK(b)P Vidzemes pagrīdes apgabala komiteja. 6)

Pēc padomju varas atjaunošanas Cēsis LK(b)P CK 1944. g. 9. oktobrī LK(b)P Cēsu AK sastāvu apstiprināja: pirmais un otrais sekretārs, sekretārs kadru jautājumos, Cēsu aprinķa izpildkomitejas priekšsēdētāja vietnieks, valsts drošības tautas komisariāta Cēsu aprinķa nodaļas priekšnieks, Iekšlietu tautas komisariāta Cēsu aprinķa nodaļas priekšnieks, 7) 1944. g. 26. oktobrī LK(b)P Cēsu AK darbību atjaunoja. 8)

Vēlāk LK(b)P Cēsu AK locekļus ievēlēja partijas aprinķu atskaites vēlēšanu sapulcē (no 1947. g. - konferencē) AK plēnumā ievēlēja sekretārus un aprinķa komitejas biroju. Biroja un AK personālais un skaitliekais sastāvs mainījās: 1945. gadā AK locekļus skaits - 25 un biroja - 7 9).

1944. g. - 1948. g. LK(b)P Cēsu AK struktūra bija šāda: 11)

- propogandas un agitācijas nodaļa
- organizatoriskā darba un instruktoru nodaļa
(tās sastāvā - statistikas un vienotas partijas biedra kartes sektors)
- militārā nodaļa
- kadru nodaļa

6) Коммунистическая партия Латвии в цифрах. 1904-1983 г.г. - Рига, 1984. - С.52.

7) LVA, PA-101. f., 3. apr., 11. l., 26. lp.

8) LVA, PA-115. f., 1. apr., 2. l., 2. lp.

9) LVA, PA-101. f., 10. apr., 128. l., 71. lp.

10) LVA, PA-115. f., 4. apr., 1. l., 16. lp., un 2. l., 55. lp.

11) LVA, PA-101. f., 3. apr., 13. l., 114. lp.

- 3 -

Reorganizācijas rezultātā no 1949. g. 1. marta kadru nodaļu un militāro likvidēja; organizatoriskā darba un instruktoru nodaļu pārdevēja par partijas, arodbiedrību un komjaunatnes organizāciju nodaļu un nodibināja lauksaimniecības nodaļu kā arī rūpniecības un transporta nodaļu, ¹²⁾ 1949. g. marta beigās izveidoja nodaļu darbam ar sievietēm. ¹³⁾

Šī struktūra saglabājās līdz LK(b)P Cēsu AK likvidācijai LK(b)P Cēsu apriņķa organizācija 1945. gadā apvienoja 13 partijas pirmorganizācijas un 1949. gadā - 61. ¹⁴⁾

Saskaņā ar LK(B)P CK 1947. g. 15. jūlija lēmumu apriņķa partijas komitejām atļāva veidot LK(b)P pagastu komitejas pagastu pirmorganizācijas, kurās bija ne mazāk kā 10 VK(b)P biedru, likvidējot šajos pagastos šajos pagastos pagastu partorgu amatus ¹⁵⁾ (algota partijas organizatora (partorga) amatu LK (b)P izveidoja 1941. g. 6. janvārī). ¹⁶⁾ LK(b)P pagasta komiteja apvienoja visas partijas pirmorganizācijas, kuras atradās pagasta teritorijā.

1949. gadā Cēsu apriņķī darbējās LK(b)P pagastu komitejas: ¹⁷⁾

- Cēsu
- Dzērbenes
- Lielstraupes
- Priekuļu
- Rankas
- Raunas

12) Turpat, 12. apr., 17. l., 46.-47. lp.

13) Turpat, 289. lp.

14) LVA, PA-101. f., 8. apr., 50. l., 29. lp., un 12- apr., 134. l., 62. o.p., lp.

15) Turpat, 10. apr., 19. l., 48. lp.

16) Turpat, 1. apr., 12. l., 38. lp.

17) Turpat, 12. apr., 126. l. 174.-176. lp.

- 4 -

8. Ar VK(b)P CK 1949. g. 24. decembra lēmumu un ar to LK(b)P CK 1949. g. 30. decembra biroja sēdēs lēmumu .

Latvijas PSR izveidoja 58 lauku rajonus LK(b)P aprinķu un pagastu komitejas likvidēja, to vietā izveidoja, LK(b)P rajonu komitejas. ¹⁸⁾ LK(b)P Cēsu AK vietā tika nodibināta LK(b)P Cēsu rajona komiteja. ¹⁹⁾

Daļu Cēsu aprinķa pagastu pievienoja Ērgļu, Gaujienas un Smiltenes rajoniem.

1. kat. arhiviste

T. Jakovļeva

T. Jakovļeva

.....

18) LVA, PA-101. f., 12. apr., 26. l., 193. lp.

19) Sk. LKP Cēsu rajona komitejas (PA-4155. fonds)

Vēsturisko izziņu

1949. g. 12. apr.	numurētas lapas
1949. g. 26. l.	
LVA f. 101.	

Šinī lietā 46/četrdesmit
sešas numurētas lapas
1999. g. «13.» decembis
LVA arhivists Braune